

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

28.07.2015

м. Київ

№ 367

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
12 серпня 2015 р. за № 972/27417

Про затвердження Порядку підготовки осіб групи керівництва польотами державної авіації України

Відповідно до частини другої статті 7, частини другої статті 45 Повітряного кодексу України, з метою визначення порядку підготовки осіб групи керівництва польотами державної авіації України до керівництва польотами

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок підготовки осіб групи керівництва польотами державної авіації України, що додається.
2. Цей наказ набирає чинності з 01 січня 2016 року.

Міністр оборони України
генерал-полковник

С. Т. Полторак

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства оборони України
28 липня 2015 року № 367

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
12 серпня 2015 р. за № 972/27417

ПОРЯДОК підготовки осіб групи керівництва польотами державної авіації України

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає процедуру проведення спеціальної підготовки осіб групи керівництва польотами (далі - ГКрП) державної авіації (далі - ДА) України, включає обсяг, зміст і послідовність підготовки до керівництва польотами осіб ГКрП, а саме:

керівника польотів на аеродромі, гідроаеродромі, кораблі, вертодромі (далі - КрП на аеродромі);

керівника ближньої зони (далі - КрБЗ);

керівника зони посадки (далі - КрЗП);

помічника керівника польотів (далі - ПКрП) на аеродромі;

керівника польотів на полігоні (далі - КрП на полігоні);

ПКрП на полігоні;

чергового штурмана (далі - ЧШ);

КрП у пілотажній зоні;

КрП у зоні повітряних стрільб (бойових пусків керованих ракет (далі - БП КР));

КрП на майданчику цільового призначення (посадковому майданчику);

керівника десантування на майданчику приземлення;

чергового по прийому і випуску повітряних суден (далі - ЧПВ ПС).

2. Обсяг, зміст і послідовність підготовки до керівництва польотами керівника дальньої зони (далі - КрДЗ), офіцера бойового управління (далі - ОБУ), штурмана наведення (далі - ШН) визначається курсами (програмами) підготовки пунктів управління авіації (далі - КБП ПУА), передового авіаційного навідника (далі - ПАН) - програмами підготовки ПАН.

3. Цей Порядок обов'язковий для керівництва і виконання всіма суб'єктами авіаційної діяльності (далі - САД) ДА України.

4. Терміни, які використовуються у цьому Порядку, вживаються у значеннях, наведених у Повітряному кодексі України, Правилах виконання польотів державної авіації України, затверджених наказом Міністерства оборони України від 05 січня 2015 року № 2, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 26 січня 2015 року за № 82/26527 (далі - ПВП ДА), та інших нормативно-правових актах України з питань діяльності в галузі авіації.

5. Цей Порядок містить:

1) програму теоретичної підготовки до керівництва польотами осіб ГКрП (далі - Програма теоретичної підготовки);

2) програму тренажної підготовки до керівництва польотами осіб ГКрП (далі - Програма тренажної підготовки);

3) Програму практичної підготовки до керівництва польотами КрП на аеродромі;

4) Програму практичної підготовки до керівництва польотами КрБЗ;

- 5) Програму практичної підготовки до керівництва польотами КрЗП;
- 6) Програму практичної підготовки до керівництва польотами КрП на полігоні;
- 7) методичку і нормативи оцінки роботи осіб ГКрП;
- 8) заходи щодо забезпечення безпеки польотів для ГКрП;
- 9) методичку обліку підготовки осіб ГКрП.

II. Програма теоретичної підготовки до керівництва польотами осіб групи керівництва польотами

1. Теоретична підготовка осіб ГКрП проводиться відповідно до Програми теоретичної підготовки з метою формування спеціальних знань, необхідних для придбання та підтримання професійних умінь і навиків у керівництві польотами.

2. У Програмі теоретичної підготовки наданий мінімум знань, необхідний для керівництва польотами у складі ГКрП. Органи управління авіації центральних органів виконавчої влади та Збройних Сил України (далі - ОУА ЦОВВ та ЗСУ) для осіб ГКрП, які вперше приступають до керівництва польотами як відповідні особи ГКрП, корегують Програми теоретичної підготовки (збільшують обсяг тематики) з урахуванням особливостей (специфіки) своєї діяльності.

3. КрП на аеродромі і полігоні, КрБЗ, КрЗП первинну (початкову) теоретичну підготовку здійснюють у вищих навчальних закладах (далі - ВНЗ) або на спеціальних курсах у Спеціалізованому центрі бойової підготовки авіаційних фахівців (далі - СЦБП АФ).

4. Особи ГКрП, які призначаються з льотчиків (пілотів), льотчиків-штурманів (пілотів-штурманів), льотчиків-операторів (пілотів-операторів), штурманів, які вперше приступають до керівництва польотами як відповідні особи ГКрП, первинну (початкову) теоретичну підготовку здійснюють на первинних зборах в авіаційній частині.

5. З метою підтримання необхідного рівня теоретичних знань і вдосконалення професійної підготовки штатних осіб ГКрП тематика Програми теоретичної підготовки вибірково використовується під час проведення занять зі спеціальної підготовки (періодичних занять) та включається в план підготовки осіб ГКрП на навчальний рік.

Кількість навчального часу на вивчення визначеної тематики встановлює командир (начальник), який організовує спеціальну підготовку, кожній особі ГКрП окремо залежно від рівня її класної кваліфікації та професійної підготовки.

6. Наприкінці року в авіаційній частині проводяться методичні (інструктивно-методичні) збори з особами ГКрП під керівництвом представників ОУА ЦОВВ та ЗСУ, яким безпосередньо підпорядковується авіаційна частина, з метою підтримання рівня спеціальної підготовки, перевірки знань та надання допуску до керівництва польотами в наступному році.

7. У разі перенавчання авіаційної частини на нові типи повітряних суден (далі - ПС) особи ГКрП вивчають:

Керівництво з льотної експлуатації (Інструкцію екіпажу) (далі - КЛЕ) даного типу ПС;

тему N 3 переліку тем з навігації;

теми з авіаційної техніки та аеродинаміки.

8. У разі перенавчання на нові типи (зразки) наземних джерел інформації і засобів відображення повітряної обстановки (далі - нові засоби управління) особи ГКрП вивчають їх тактико-технічні характеристики і методику використання під час управління екіпажами.

9. Після теоретичного перенавчання організовується стажування осіб ГКрП у керівництві польотами нових типів ПС (на нових засобах управління) на своїх робочих місцях.

10. Якщо під час перевірки знань особи ГКрП показують знання на оцінку нижче "задовільно", вони не допускаються до стажування, їм надається час для додаткової підготовки та повторного складання заліків (іспитів).

11. За результатами теоретичного перенавчання, стажування і контрольної перевірки особи ГКрП допускаються до керівництва польотами нових типів ПС (на нових засобах управління) зі своїх робочих місць.

12. Під час проведення теоретичної підготовки особи ГКрП вивчають такі дисципліни:

- 1) повітряна навігація;
- 2) організація і методика керівництва польотами;
- 3) засоби зв'язку і радіотехнічного забезпечення польотів;
- 4) види забезпечення польотів;
- 5) авіаційна техніка і практична аеродинаміка;
- 6) безпека польотів.

13. Розподіл тематики з визначеної дисципліни визначає номери тем, які вивчаються кожною особою ГКрП обов'язково.

14. У переліку тем з визначеної дисципліни викладено номери і назви тем та перелік питань, які вивчаються.

15. Розподіл тематики та перелік тем з дисциплін Програми теоретичної підготовки ГКрП наведено в додатку 1 до цього Порядку.

III. Практична підготовка до керівництва польотами осіб групи керівництва польотами

1. Методика практичної підготовки

1. Метою практичної підготовки до керівництва польотами осіб ГКрП є відпрацювання професійних умінь і навиків у керівництві польотами, опанування прийомів і способів управління екіпажами та забезпечення безпеки їх польоту на основі отриманих теоретичних знань.

2. Практична підготовка осіб ГКрП проводиться відповідно до Програми тренажної підготовки та програм практичної підготовки до керівництва польотами КрП на аеродромі, КрБЗ, КрЗП і КрП на полігоні. Програми містять переліки вправ практичної підготовки, схеми послідовності підготовки відповідних осіб ГКрП та зміст вправ.

3. Вправи практичної підготовки відпрацьовуються під час тренажної підготовки, практичних стажувань, контрольних перевірок і самостійного керівництва польотами.

4. До навчання за програмою практичної підготовки до керівництва польотами допускаються особи, які пройшли навчання за Програмою теоретичної підготовки та показали на заліках (іспитах) знання дисциплін, які вивчалися, на оцінку не нижче "задовільно".

5. Для проведення практичних стажувань та контрольних перевірок у керівництві польотами осіб ГКрП наказом командира авіаційної частини (керівника ОУА, у підпорядкуванні якого перебуває САД ДА, що має у штаті ГКрП) за кожною особою, яка навчається (стажується, перевіряється), закріплюються 1, 2 інструктори, список яких заздалегідь визначається методичною радою авіаційної частини (ОУА, у підпорядкуванні якого перебуває САД ДА, що має у штаті ГКрП) (далі - методична рада).

6. Перед стажуванням та контрольною перевіркою стажер відпрацьовує весь комплекс заходів попередньої і передпольотної підготовки під керівництвом свого інструктора.

7. За результатами перевірки і оцінки рівня практичної натренованості інструктор подає командирові авіаційної частини (керівникові ОУА, у підпорядкуванні якого перебуває САД ДА, що має у штаті ГКрП) рапорт на допуск стажера до керівництва польотами у відповідних умовах.

Допуск оформлюється відповідно до вимог ПВП ДА.

Перелік допусків осіб ГКрП до керівництва польотами для запису в книжки осіб ГКрП наведено в додатку 2 до цього Порядку.

8. Допуск до керівництва польотами в об'ємі своїх функціональних обов'язків ЧШ, ПКрП на аеродромі (полігоні), КрП у пілотажній зоні, КрП у зоні повітряних стрільб (БП КР), КрП на майданчиках цільового призначення, керівнику десантування на майданчику приземлення, ЧПВ ПС як первинний, так і в разі відновлення навиків надається після практичних стажувань (практичних занять) на своїх робочих місцях, кількість яких визначає командир (інструктор).

9. Допуск особі ГКрП до керівництва польотами іншими типами ПС, які не знаходяться на озброєнні (оснащенні) авіаційної частини, надається після здавання нею заліків на знання КЛЕ цього типу ПС, порядку дій у разі виникнення особливих випадків (ситуацій), проведення практичного стажування та виконання контрольної перевірки в керівництві польотами цим типом ПС.

10. За наявності допуску до керівництва польотами складом частини в разі збільшення кількості ПС, що одночасно перебувають під управлінням, допуск особі ГКрП (КрП на аеродромі, КрБЗ) до керівництва польотами відповідною кількістю ПС надається після виконання контрольної перевірки в керівництві польотами відповідною кількістю ПС.

11. Кількість стажувань і час для їх виконання за вправами практичної підготовки є мінімально необхідними для всіх осіб ГКрП.

Інструктор оцінює стажера за Нормативами оцінки рівня професійної підготовки і натренованості осіб ГКрП (далі - Нормативи оцінки), які наведені в додатку 3 до цього Порядку.

У разі виконання Нормативів оцінки на оцінку "незадовільно" стажер не допускається до контрольної перевірки та йому призначаються додаткові стажування, кількість яких визначає інструктор.

Якщо після 10 стажувань стажер за рівнем практичної підготовки не допускається до контрольної перевірки, то методичною радою розглядається питання щодо його професійної придатності.

12. Під час практичної підготовки та самостійного керівництва польотами тренування КрБЗ та КрЗП в управлінні екіпажами, в яких умовно відмовили пілотажно-навігаційні системи, проводяться у період повітряної розвідки погоди (польотів) вдень у ПМУ не рідше одного разу на місяць.

13. КрП на аеродромі, який не проходив підготовку КрБЗ, після повного відпрацювання вправи 10 дозволяється опановувати Програму практичної підготовки до керівництва польотами КрБЗ за умови відповідного теоретичного перенавчання у СЦБП АФ.

14. Під час проведення стажувань КрЗП тренується в управлінні екіпажами, які допускають на посадковому курсі відхилення від розрахункових ліній курсу і глибини в межах оцінки "задовільно". Завдання екіпажам ПС на імітування відхилень ставить командир (старший льотної зміни), який організовує польоти.

15. Під час практичного керівництва польотами КрЗП і КрБЗ не рідше одного разу на півріччя виконується керівництво екіпажами з апаратної радіолокаційної системи посадки.

2. Програма тренажної підготовки до керівництва польотами осіб групи керівництва польотами

1. КрП на аеродромі і полігоні, КрБЗ і КрЗП первинні навички в керівництві польотами відпрацьовуються на тренажно-моделювальних комплексах (далі - ТМК) під час проведення первинної (початкової) підготовки у ВНЗ або на спеціальних курсах у СЦБП АФ відповідно до навчальних програм підготовки, а тренажна підготовка в авіаційній частині (САД ДА, що має у штаті ГКрП) здійснюється згідно з цим Порядком.

Інші особи ГКрП, які вперше приступають до керівництва польотами як відповідні особи ГКрП, первинну (початкову) тренажну підготовку здійснюють на первинних зборах в авіаційній частині за планами, затвердженими командиром авіаційної частини. Надалі тренажну підготовку до керівництва польотами проводять під час попередньої підготовки до польотів.

2. Перелік вправ Програми тренажної підготовки наведено в додатку 4 до цього Порядку.

3. На кожну вправу Програми тренажної підготовки заступник командира авіаційної частини (КрП на аеродромі САД ДА, що має у штаті ГКрП) складає план проведення

тренування та затверджує його в командира авіаційної частини (керівника САД ДА, що має у штаті ГКрП).

4. Тренажна підготовка осіб ГКрП на тренажерах льотчика (у кабіні ПС), на ТМК та на робочих місцях виконується за вправами 1 - 7.

5. Зміст вправ Програми тренажної підготовки та порядок їх виконання наведено в пунктах 6 - 12 цієї глави.

6. Вправа 1. Політ на тренажері льотчика для ознайомлення з діями екіпажу і порядком використання устаткування кабіни ПС на різних етапах польоту і в особливих ситуаціях (випадках).

Навчальна мета:

ознайомлення з діями екіпажу і порядком використання обладнання кабіни ПС на різних етапах польоту і в особливих ситуаціях (випадках).

Порядок виконання:

вправа виконується штатним особам ГКрП на тренажері льотчика під керівництвом інструкторів із числа льотчиків (пілотів);

за відсутності тренажера льотчика тренування за вправою проводити в кабіні ПС під керівництвом інструкторів із числа льотчиків (пілотів).

Час на одне тренування - 1 година.

7. Вправа 2. Тренування в керівництві польотами з робочого місця керівника польотів на аеродромі.

Навчальна мета:

ознайомлення з обладнанням робочого місця та відпрацювання навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується перед початком практичних стажувань у керівництві польотами методом проведення практичного заняття на робочому місці КрП на аеродромі.

Час на одне тренування - 1 година.

8. Вправа 3. Тренування в керівництві польотами з робочого місця керівника ближньої зони.

Навчальна мета:

ознайомлення з обладнанням робочого місця та відпрацювання навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується перед початком практичних стажувань у керівництві польотами з робочого місця КрБЗ методом проведення практичного заняття.

Час на одне тренування - 1 година.

9. Вправа 4. Тренування в керівництві польотами з робочого місця керівника зони посадки.

Навчальна мета:

ознайомлення з обладнанням робочого місця та відпрацювання навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується перед початком практичних стажувань у керівництві польотами з робочого місця КрЗП методом проведення практичного заняття.

Час на одне тренування - 1 година.

10. Вправа 5. Тренування в керівництві польотами з робочого місця керівника польотів на полігоні.

Навчальна мета:

ознайомлення з обладнанням робочого місця та відпрацювання навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується перед початком практичних стажувань у керівництві польотами з робочого місця КрП на полігоні методом проведення практичного заняття.

Час на одне тренування - 1 година.

11. Вправа 6. Тренування з надання допомоги екіпажам в особливих ситуаціях (випадках) у польоті.

Навчальна мета:

відпрацювання дій особами ГКрП з надання допомоги екіпажам у разі виникнення особливих ситуацій (випадків) у польоті.

Порядок виконання:

особами ГКрП вправа виконується індивідуально зі своїх робочих місць з відпрацюванням групи питань відповідно до Переліку питань, які відпрацьовуються на тренажах, щодо дій осіб ГКрП з надання допомоги екіпажам у разі виникнення особливих ситуацій (випадків) у польоті (далі - Перелік), який наведено в додатку 5 до цього Порядку;

групу питань Переліку, за якою проводити тренування, визначати заступнику командира авіаційної частини (начальнику групи управління польотами) кожній особі ГКрП окремо;

тренування за кожною групою питань Переліку проводити не рідше одного разу на квартал;

кількість питань Переліку дозволяється збільшувати за рішенням командира авіаційної частини (керівника САД ДА, що має у штаті ГКрП).

Час на одне тренування - 1 година.

12. Вправа 7. Комплексне тренування групи керівництва польотами.

Навчальна мета:

відпрацювати дії осіб ГКрП з надання допомоги екіпажам у разі виникнення особливих ситуацій (випадків) у польоті та взаємодію між пунктами управління польотами під час відпрацювання дій у складній повітряній обстановці.

Порядок виконання:

вправа виконується повним складом ГКрП у класі підготовки ГКрП або на своїх робочих місцях;

вправа виконується під час проведення загальної підготовки до польотів та під час проведення попередньої підготовки до конкретних польотів методом проведення практичного заняття з відпрацюванням дій у складній повітряній обстановці за варіантами планових таблиць із залученням групи підігрівання.

Час на одне тренування - 1 година.

13. Штатних КрП на аеродромі, КрБЗ і КрЗП незалежно від рівня підготовки і досвіду керівництва польотами щороку оцінювати та тренувати на ТМК у Харківському університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (далі - ХУПС) або СЦБП АФ.

На ТМК оцінювати кожну особу ГКрП за досягнутим рівнем підготовки з відповідного робочого місця, результат оцінювання враховувати при підтвердженні (присвоєнні) класної кваліфікації.

14. З метою набуття особами ГКрП навиків в управлінні екіпажами у складних умовах повітряної, наземної, метеорологічної, орнітологічної і навігаційної обстановок тренування на ТМК проводити з підвищеним навантаженням.

3. Програма практичної підготовки до керівництва польотами керівника польотів на аеродромі

1. Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрП на аеродромі наведено в додатку 6 до цього Порядку.

Зміст вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрП на аеродромі та порядок їх виконання наведено в пунктах 2 - 17 цієї глави.

2. Вправа 8. Стажування в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість стажувань: 5.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі під керівництвом інструктора;

перше стажування за вправою 8 є ознайомлювальним, у процесі якого стажер засвоює обсяг та послідовність своїх дій під час управління екіпажами, а також вчиться сприймати й аналізувати радіообмін;

під час подальших стажувань за вправою 8 стажер відпрацьовує практичні навички в керівництві польотами;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів, часу доби і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

3. Вправа 9. Контрольна перевірка в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера у керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами вдень у ПМУ і СМУ.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі;

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом всієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за нормативами оцінки рівня професійної підготовки і натренованості осіб ГКрП (далі - Нормативи оцінки), наведеними в додатку 11 до цього Порядку.

4. Вправа 10. Керівництво польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями.

Кількість керівництв: 8.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами вдень у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі з обмеженнями (за кількістю ПС, які одночасно перебувають під управлінням, не більше 10 і за загальною кількістю польотів не більше 60 у 6-годинну льотну зміну (не більше 70 у 7-годинну, для ТрА не більше 90 у 9-годинну льотну зміну));

після виконання вправи 10 (4) дозволяється приступити до стажувань за вправою 16 за умови, що за вправою 10 виконано не менше двох керівництв польотами у СМУ.

5. Вправа 11. Стажування в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість стажувань: 1.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі під керівництвом інструктора;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів, часу доби і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

6. Вправа 12. Контрольна перевірка в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі складом авіаційної частини (більше 10 ПС, які одночасно перебувають під управлінням);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

7. Вправа 13. Керівництво польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі складом авіаційної частини.

8. Вправа 14. Контрольна перевірка в керівництві польотами вдень у складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами вдень у СМУ при УМП.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у СМУ при УМП з робочого місця КрП на аеродромі;

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин удень у СМУ при УМП;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

9. Вправа 15. Керівництво польотами вдень у складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди.

Кількість керівництв: 1.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами вдень у СМУ при УМП.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у СМУ при УМП з робочого місця КрП на аеродромі;

КрП на аеродромі керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин удень у СМУ при УМП під час первинного проходження програми.

10. Вправа 16. Стажування в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість стажувань: 2.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступити після виконання вправи 10 (4) за умови, що за вправою 10 виконано не менше двох керівництв польотами у СМУ;

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі під керівництвом інструктора;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

11. Вправа 17. Контрольна перевірка в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами вночі у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі;

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

12. Вправа 18. Керівництво польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями.

Кількість керівництв: 4.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами вночі у ПМУ і СМУ з обмеженнями (обмеження аналогічні вправі 10).

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі з обмеженнями;

КрП на аеродромі керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ;

після виконання вправи 18 (4) дозволяється приступити до стажувань за вправою 19 за умови, що за вправою 18 виконано не менше двох керівництв польотами вночі у СМУ;

після виконання вправи 18 (4) дозволяється виконувати контрольну перевірку за вправою 22 за умови, що за вправою 18 виконано не менше двох керівництв польотами вночі у СМУ.

13. Вправа 19. Стажування в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість стажувань: 1.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступати після двох керівництв за вправою 13 за умови, що одне з них виконано у СМУ;

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі під керівництвом інструктора складом авіаційної частини;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

14. Вправа 20. Контрольна перевірка в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами вночі у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі складом авіаційної частини (більше 10 ПС, які одночасно перебувають під управлінням);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом всієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

15. Вправа 21. Керівництво польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами вночі у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на аеродромі складом авіаційної частини;

КрП на аеродромі керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ.

16. Вправа 22. Контрольна перевірка в керівництві польотами вночі в складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами вночі у СМУ при УМП.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступати після відпрацювання вправи 18 за умови, що не менше двох керівництв за вправою 18 виконано у СМУ та відпрацьована вправа 14;

вправа виконується вночі у СМУ при УМП з робочого місця КрП на аеродромі;

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у СМУ при УМП;

вправу дозволяється виконувати комплексно з вправою 14 за умови, що стажер керує польотами не менше трьох годин удень у СМУ при УМП і не менше трьох годин уночі у СМУ при УМП;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

17. Вправа 23. Керівництво польотами вночі в складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди.

Кількість керівництв: 1.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами вночі у СМУ при УМП.

Порядок виконання:

вправа виконується після відпрацювання вправи 15;

вправа виконується вночі у СМУ при УМП з робочого місця КрП на аеродромі;

КрП на аеродромі керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у СМУ при УМП при первинному проходженні програми;

вправу дозволяється виконувати комплексно з вправою 15.

4. Програма практичної підготовки до керівництва польотами керівника ближньої зони

1. Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрБЗ наведено в додатку 7 до цього Порядку.

Зміст вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрБЗ та порядок їх виконання наведено в пунктах 2 - 7 цієї глави.

2. Вправа 24. Стажування у керівництві польотами.

Кількість стажувань: 5.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрБЗ під керівництвом інструктора;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів, часу доби і метеорологічних умов;

перше стажування за вправою 24 є ознайомлювальним, у процесі якого стажер засвоює обсяг та послідовність своїх дій під час управління екіпажами, а також вчиться сприймати і аналізувати радіообмін;

під час подальших стажувань за вправою 24 стажер відпрацьовує практичні навички в керівництві польотами;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки.

3. Вправа 25. Контрольна перевірка в керівництві польотами.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навичок стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень або вночі (за рішенням інструктора);

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрБЗ;

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

4. Вправа 26. Керівництво польотами з обмеженнями.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навичок у керівництві польотами з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень або вночі;

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрБЗ з обмеженнями (за кількістю ПС, які одночасно перебувають під управлінням, не більше 10 і за загальною кількістю польотів не більше 60 у 6-годинну льотну зміну (не більше 70 у 7-годинну, для ТрА не більше 90 у 9-годинну льотну зміну)).

5. Вправа 27. Стажування в керівництві польотами складом авіаційної частини.

Кількість стажувань: 1.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами вдень і вночі (вдень або вночі) у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини (більше 10 ПС, які одночасно перебувають під управлінням).

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрБЗ під керівництвом інструктора;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів, часу доби і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

6. Вправа 28. Контрольна перевірка в керівництві польотами складом авіаційної частини.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера у керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень або вночі (за рішенням інструктора);

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрБЗ складом авіаційної частини (більше 10 ПС, які одночасно перебувають під управлінням);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

7. Вправа 29. Керівництво польотами складом авіаційної частини.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень або вночі;

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрБЗ складом авіаційної частини (більше 10 ПС, які одночасно перебувають під управлінням).

5. Програма практичної підготовки до керівництва польотами керівника зони посадки

1. Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрЗП наведено в додатку 8 до цього Порядку.

Зміст вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрЗП та порядок їх виконання наведено в пунктах 2 - 7 цієї глави.

2. Вправа 30. Стажування в керівництві польотами.

Кількість стажувань: 5.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрЗП під керівництвом інструктора;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів, часу доби і метеорологічних умов;

перше стажування за вправою 30 є ознайомлювальним, у процесі якого стажер засвоює обсяг та послідовність своїх дій під час управління екіпажами, а також вчиться сприймати і аналізувати радіообмін;

під час подальших стажувань за вправою 30 стажер відпрацьовує практичні навики в керівництві польотами;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки.

3. Вправа 31. Контрольна перевірка в керівництві польотами.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами з обмеженнями.

Порядок виконання:

час доби виконання вправи за рішенням інструктора;

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрЗП;

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

4. Вправа 32. Керівництво польотами з обмеженнями.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень і вночі (вдень або вночі);

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрЗП з обмеженнями (під управлінням на посадковому курсі не більше двох ПС на відстані до 20 км та не більше чотирьох на відстані до 60 км).

5. Вправа 33. Стажування в керівництві польотами складом авіаційної частини.

Кількість стажувань: 1.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується з робочого місця КрЗП під керівництвом інструктора складом авіаційної частини (під управлінням на посадковому курсі не більше чотирьох ПС на відстані до 20 км та не більше шести ПС на відстані до 60 км);

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів, часу доби і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

6. Вправа 34. Контрольна перевірка в керівництві польотами складом авіаційної частини.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується з робочого місця КрЗП складом авіаційної частини (під управлінням на посадковому курсі не більше чотирьох ПС на відстані до 20 км та не більше шести ПС на відстані до 60 км);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки.

7. Вправа 35. Керівництво польотами складом авіаційної частини.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень і вночі (вдень або вночі);

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрЗП складом авіаційної частини (під управлінням на посадковому курсі не більше чотирьох ПС на відстані до 20 км та не більше шести ПС на відстані до 60 км).

6. Програма практичної підготовки до керівництва польотами керівника польотів на полігоні

1. Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрП на полігоні наведено в додатку 9 до цього Порядку.

Зміст вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрП на полігоні та порядок їх виконання наведено в пунктах 2 - 13 цієї глави.

2. Вправа 36. Стажування в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість стажувань: 3.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами на полігоні.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні під керівництвом інструктора;

перше стажування за вправою 36 є ознайомлювальним, у процесі якого стажер засвоює обсяг та послідовність своїх дій під час управління екіпажами, а також вчиться сприймати і аналізувати радіообмін;

під час подальших стажувань за вправою 36 стажер відпрацьовує практичні навики в керівництві польотами на полігоні;

час практичного керівництва польотами на полігоні стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами на полігоні стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

3. Вправа 37. Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами на полігоні та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні з обмеженнями (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, не більше двох поодиноких ПС або двох пар і за загальною кількістю польотів на полігон не більше 30 у 6-годинну льотну зміну (не більше 35 у 7-годинну і не більше 45 у 9-годинну));

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами на полігоні протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки та надає йому допуск до самостійного керівництва польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

4. Вправа 38. Керівництво польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями.

Кількість керівництв: 6.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні з обмеженнями (обмеження згідно з вправою 37);

після виконання вправи 38 (4) дозволяється приступити до стажувань за вправами 39 і 42 за умови, що за вправою 38 виконано не менше двох керівництв польотами на полігоні вдень у СМУ.

5. Вправа 39. Стажування в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість стажувань: 1.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступати після виконання чотирьох керівництв за вправою 38 за умови, що за вправою 38 виконано не менше двох керівництв польотами на полігоні вдень у СМУ;

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні під керівництвом інструктора складом авіаційної частини (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, більше двох поодиноких ПС або більше двох пар ПС);

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами на полігоні стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин.

6. Вправа 40. Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами на полігоні та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступати після виконання шести керівництв за вправою 38 за умови, що за вправою 38 виконано не менше двох керівництв польотами на полігоні вдень у СМУ;

вправа виконується вдень у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні складом авіаційної частини (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, більше двох поодиноких ПС або більше двох пар ПС);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами на полігоні протягом усієї льотної зміни;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки та надає йому допуск до самостійного керівництва польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

7. Вправа 41. Керівництво польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні складом авіаційної частини (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, більше двох поодиноких ПС або більше двох пар ПС).

8. Вправа 42. Стажування в керівництві польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість стажувань: 3.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами на полігоні вночі.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступити після виконання вправи 38 (4) за умови, що за вправою 38 виконано не менше двох керівництв польотами у СМУ;

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні під керівництвом інструктора;

час практичного керівництва польотами стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами на полігоні стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин уночі.

9. Вправа 43. Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вночі у простих і складних метеорологічних умовах.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера в керівництві польотами на полігоні та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами на полігоні вночі у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні з обмеженнями (обмеження аналогічні вправі 38);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки та надає йому допуск до самостійного керівництва польотами на полігоні вночі у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

10. Вправа 44. Керівництво польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями.

Кількість керівництв: 4.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами на полігоні вночі у ПМУ і СМУ з обмеженнями.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні з обмеженнями (обмеження аналогічні вправі 38);

КрП на полігоні керує польотами на полігоні протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ;

після виконання вправи 44 (2) дозволяється приступити до стажувань за вправою 45 за умови, що за вправою 44 виконано одне керівництво польотами на полігоні вночі у СМУ;

після виконання вправи 44 (4) дозволяється виконувати контрольну перевірку за вправою 46 за умови, що за вправою 44 виконано не менше двох керівництв польотами на полігоні вночі у СМУ.

11. Вправа 45. Стажування в керівництві польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість стажувань: 1.

Мета:

відпрацювання практичних навиків у керівництві польотами на полігоні вночі складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

до виконання вправи дозволяється приступати після двох керівництв на полігоні за вправою 44 за умови, що одне з них виконано вночі у СМУ;

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні під керівництвом інструктора складом авіаційної частини (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, більше двох поодиноких ПС або більше двох пар ПС);

час практичного керівництва польотами на полігоні стажером протягом льотної зміни визначає інструктор з урахуванням складності Планової таблиці польотів і метеорологічних умов;

інструктор визначає готовність стажера до проведення контрольної перевірки;

стажування вважається виконаним, якщо сумарний час практичного керівництва польотами на полігоні стажером протягом льотної зміни становить не менше трьох годин уночі.

12. Вправа 46. Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вночі у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість перевірок: 1.

Мета:

оцінка рівня практичних навиків стажера у керівництві польотами на полігоні та надання йому допуску до самостійного керівництва польотами на полігоні вночі у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується вночі у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні складом авіаційної частини (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, більше двох поодиноких ПС або більше двох пар ПС);

стажер самостійно виконує весь комплекс заходів у процесі попередньої і передпольотної підготовок і керує польотами на полігоні протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ;

інструктор перевіряє і оцінює стажера за Нормативами оцінки та надає йому допуск до самостійного керівництва польотами на полігоні уночі у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

13. Вправа 47. Керівництво польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини.

Кількість керівництв: 2.

Мета:

набуття стійких практичних навиків у керівництві польотами вночі у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини.

Порядок виконання:

вправа виконується у ПМУ або СМУ з робочого місця КрП на полігоні складом авіаційної частини (за кількістю екіпажів, які одночасно виконують завдання на полігоні, більше двох поодиноких ПС або більше двох пар ПС);

КрП на полігоні керує польотами на полігоні протягом усієї льотної зміни, але не менше трьох годин уночі у ПМУ або СМУ.

7. Допуск осіб групи керівництва польотами до керівництва польотами після перерв у керівництві польотами (відновлення навиків), а також після прибуття до нового місця служби

1. Під час перерв у керівництві польотами, які не перевищують встановлені ПВП ДА строки, з причин, не пов'язаних із керівництвом польотами (відпустки, хвороба, відраження тощо), з особами ГКрП організовується додаткове вивчення керівних документів з виконання польотів, а також тренування в об'ємі, визначеному командиром (начальником) залежно від тривалості перерви, досвіду в керівництві польотами та змін, що сталися за цей час у льотній роботі.

2. Під час перерв у керівництві польотами, які перевищують встановлені ПВП ДА строки, але не більше 6 місяців, особам ГКрП керівництво польотами за рівнем підготовки дозволяється після тренувань та практичних стажувань, кількість яких визначає командир авіаційної частини (керівник ОУА, у підпорядкуванні якого перебуває САД ДА, що має у штаті ГКрП), у послідовності, яка наведена в додатку 10 до цього Порядку.

КрП на аеродромі, які обіймають штатні посади, крім того, перевіряються на знання КЛЕ ПС, які перебувають на оснащенні (озброєнні) авіаційної частини.

3. Під час перерв у керівництві польотами більше 6 місяців, а також після прибуття до нового місця служби особи ГКрП допускаються до керівництва польотами за рівнем підготовки після здачі ними заліків відповідно до ПВП ДА, проведення тренувань і контрольної перевірки в практичному керівництві польотами в послідовності, яка наведена в додатку 11 до цього Порядку.

4. Підготовленим особам ГКрП (КрП на аеродромі після восьми керівництв польотами за вправою 10, КрЗП після п'яти керівництв польотами за вправою 32 (32 і 35)) за рішенням командира авіаційної частини (керівника САД ДА, що має у штаті ГКрП) дозволяється

збільшувати перерви у керівництві польотами, встановлені ПВП ДА, під час управління ПС, що перелітають, але не більше ніж у два рази.

IV. Методика і нормативи оцінки роботи осіб групи керівництва польотами

1. Професійну підготовку і натренованість осіб ГКрП оцінювати (перевіряти):

під час цільових перевірок (планових, перед допусками до керівництва польотами, після перерв, за рішенням командира (начальника) тощо) з метою визначення рівня професійної підготовки і натренованості осіб ГКрП;

під час кожної льотної зміни з метою визначення якості роботи ГКрП загалом.

2. Для оцінки рівня професійної підготовки і натренованості осіб ГКрП призначати фахівців, які мають практику керівництва польотами з робочого місця особи, яка перевіряється, і знають методику її роботи.

3. Перевіряючий під час попередньої і передпольотної підготовок та під час польотів оцінює особу, яка перевіряється, за Нормативами оцінки. При цьому оцінка виставляється як за всім переліком нормативів, так і за окремими елементами. Під час оцінювання роботи осіб ГКрП перевіряючий керується положеннями ПВП ДА та Інструкції з виконання польотів (далі - ІВП) у районі аеродрому (полігона).

4. У процесі контрольних перевірок на допуск до керівництва польотами та після перерв у керівництві польотами інструктору дозволяється втручатися в дії особи ГКрП, яка перевіряється.

5. Професійну підготовку і натренованість особи ГКрП оцінювати:

"відмінно", якщо отриманий середній бал не нижче 4,6, при цьому один елемент, який не впливає на безпеку польотів, може бути оцінений на "задовільно";

"добре", якщо отриманий середній бал не нижче 3,6, при цьому на "задовільно" може бути оцінено не більше двох елементів, які не впливають на безпеку польотів;

"задовільно", якщо отриманий середній бал не нижче 3,0, а також у всіх випадках, коли один елемент оцінений на "незадовільно";

"незадовільно", якщо отриманий середній бал нижче 3,0, а також у всіх випадках, коли два і більше елементів оцінені на "незадовільно" або неправильні дії осіб ГКрП призвели до інциденту (авіаційної події).

6. За кожний елемент оцінка "незадовільно" ставиться у разі, якщо той, хто перевіряється, не виконав нормативні вимоги або недоліки в його роботі призвели до ускладнення обстановки в повітрі або на землі.

7. У разі здобуття загальної оцінки "незадовільно" той, хто перевіряється, відстороняється від керівництва польотами і представляється на повторну перевірку після проведення з ним додаткових занять (тренажів).

8. Результати перевірки рівня професійної підготовки і натренованості осіб ГКрП заносяться в книжку відповідної особи ГКрП із визначенням оцінок за елементами і загальною оцінкою з вказівкою недоліків та висновком.

9. Оцінка роботи ГКрП загалом за кожну льотну зміну виставляється старшим льотної зміни на попередньому або повному розборі польотів на підставі доповідей посадових осіб авіаційної частини і КрП на аеродромі про недоліки у роботі осіб ГКрП.

10. Загальну оцінку роботи ГКрП за льотну зміну визначати відповідно до нормативів оцінки роботи ГКрП за льотну зміну, які наведені в додатку 12 до цього Порядку, і записувати в Журнал керівника польотів на аеродромі.

11. Дії осіб ГКрП в особливих ситуаціях (випадках) оцінювати:

під час перевірки рівня їх професійної підготовки і натренованості на ТМК та під час польотів;

у разі виникнення особливих ситуацій (випадків) під час польотів.

12. Оцінці дій осіб ГКрП в особливих ситуаціях (випадках) під час польотів підлягають такі елементи:

своєчасність дій;

правильність дій в особливих ситуаціях (випадках) під час польотів;

правильність ухвалення рішення залежно від обстановки, яка склалася, і дій відповідно до неї;

керівництво діями осіб ГКрП (лише для оцінки КрП);

використання наземних засобів управління і забезпечення польотів;

управління пошуково-рятувальними силами і засобами.

13. Під час присвоєння (підтвердження) класної кваліфікації особам ГКрП застосовувати критерії оцінки практичної (професійної) підготовки осіб ГКрП, які наведені в додатку 13 до цього Порядку.

V. Заходи щодо забезпечення безпеки польотів для групи керівництва польотами

1. Загальні заходи щодо забезпечення безпеки польотів для групи керівництва польотами:

підготовку осіб ГКрП до польотів проводити за реальною плановою таблицею польотів, при цьому відпрацьовувати питання взаємодії, порядок контролю за польотами ПС, дії в разі виникнення особливих ситуацій (випадків) під час польотів та попередження небезпечних зближень;

особам, не пов'язаним з керівництвом польотами (крім контролюючих), перебувати в місцях розташування осіб ГКрП під час польотів забороняється;

відвертати увагу осіб ГКрП від виконання ними обов'язків під час польотів забороняється;

не допускати перевищення навантаження на осіб ГКрП у зонах відповідальності;

уважно прослуховувати радіообмін, не допускати безадресних команд;

усі зміни повітряної обстановки негайно доводити до екіпажів;

у разі виникнення особливих ситуацій (випадків) під час польотів надавати допомогу екіпажам згідно з КЛЕ ПС;

у разі виявлення порушень правил польотів негайно вжити заходів для їх усунення, діяти швидко, чітко і рішуче;

під час виконання зльоту і посадки ПС забороняється запитами по радіо відвертати увагу екіпажу від пілотування ПС на висотах менше 150 м (для вертольотів менше 50 м);

не запитувати по радіо екіпажі експериментальних ПС, державних та цивільних ПС, які виконують літерні польоти, про маршрут і мету польоту, аеродроми вильоту і посадки, прізвиська та військові звання членів екіпажу і пасажирів, типи і кількість суден у групі;

прийом та передачу управління ПС здійснювати тільки після встановлення двостороннього зв'язку з екіпажем та під час візуального або радіолокаційного контролю за ним;

обмежити або припинити випуск ПС у політ, якщо на злітно-посадковій смугі (далі - ЗПС) аеродрому, у повітряному просторі району аеродрому (полігона), на маршрутах польотів спостерігаються візуально або за допомогою радіолокаційних засобів великі скупчення птахів;

у разі раптового погіршення погоди в районі аеродрому організувати посадку ПС на своєму аеродромі відповідно до мінімумів екіпажів або спрямувати їх на запасний, у першу чергу забезпечити посадку ПС з малим залишком палива та ПС, які пілотуються менш досвідченими льотчиками (пілотами);

запитами по радіо контролювати залишок палива під час виконання завдання екіпажами;

контролювати місцезнаходження кожного ПС, яке перебуває під управлінням, у трьох вимірах (азимут, дальність, висота);

не допускати небезпечних зближень ПС, розводити їх курсами незалежно від висоти польоту;

не допускати одночасного виходу ПС на аеродром на одній висоті;

у разі допущення льотчиком помилок особам ГКрП давати команди на їх виправлення.

2. Основні заходи щодо забезпечення безпеки польотів для керівника польотів на аеродромі:

забороняється відвертати увагу від візуального спостереження за ПС, яке виконує зліт або посадку;

уважно прослуховувати та чітко вести радіообмін, вимагати суворого виконання екіпажами та ГКрП правил ведення радіообміну і прихованого управління військами;

постійно контролювати загальний стан на льотному полі аеродрому, дотримання встановленої схеми руху ПС, автомобілів забезпечення та спеціальної техніки;

у разі сумніву в благополучній посадці ПС дати команду екіпажу про відхід на друге коло, а іншим особам ГКрП - вказівки про подальші дії;

дозвіл екіпажу на виконання посадки надавати тільки після того, як він буде переконаний, що ЗПС звільнена іншим ПС, окрім випадків, коли передбачена посадка на скорочених дистанціях;

подати команду екіпажу на покидання ПС, якщо продовження польоту пов'язане із загрозою його життю;

особисто і за доповідями осіб ГКрП контролювати готовність до роботи засобів об'єктивного контролю, встановлених на пунктах управління, засобів зв'язку та радіотехнічного забезпечення польотів;

постійно стежити за зміною метеорологічних умов та своєчасно приймати рішення на обмеження або припинення польотів;

не спрямовувати ПС на запасний аеродром без підтвердження про його готовність до прийому ПС;

у разі зміни екіпажем ПС ешелону польоту для виходу з району з небезпечними явищами погоди забезпечити екіпажу безпечний ешелон польоту та попередити органи управління польотами та обслуговування повітряного руху;

контролювати дії екіпажів та інших осіб ГКрП у зонах відповідальності, надавати їм допомогу в складній повітряній обстановці;

не втручатися в дії інших осіб ГКрП без крайньої потреби;

припинити польоти з подальшою доповіддю командирів (старшому льотної зміни), якщо хто-небудь з осіб ГКрП не справляється зі своїми функціональними обов'язками;

негайно інформувати інших осіб ГКрП про зміни в Плановій таблиці польотів, повітряній, метеорологічній та орнітологічних обстановках;

під час польотів у СМУ при УМП перевагу в радіообміні надавати КрЗП, який керує ПС, що знаходяться на глісаді, особливо - після проходження ДПРМ;

польоти у СМУ при УМП проводити за наявності не менше двох запасних аеродромів та щогодини контролювати їх готовність до прийняття ПС;

під час виконання польотів у СМУ при УМП, зокрема вночі, встановити відповідну яскравість вогнів ЗПС та імпульсних вогнів;

під час польотів у СМУ при УМП удень встановити прожектори зі знятими розсіювачами променя під кутом 3° назустріч ПС, які заходять на посадку.

3. Основні заходи щодо забезпечення безпеки польотів для керівника ближньої зони:

у своїй зоні відповідальності постійно контролювати дотримання екіпажами встановленої схеми руху ПС та витримування порядку ешелонування по висотах;

забороняти захід на посадку, якщо після виходу ПС на посадковий курс не забезпечується безпечна дистанція до ПС, яке летить попереду;

керувати розмиканням груп ПС для заходу на посадку з розрахункового рубежу та стежити за дотриманням екіпажами встановлених безпечних дистанцій (інтервалів) посадки;

надавати допомогу екіпажам для збору групи в разі порушень бойового (польотного) порядку;

під час визначення ешелону польоту екіпажу ПС обов'язково впевнитись, що він не зайнятий іншим ПС;

зміну ешелону польоту екіпажу ПС дозволяти тільки за умови стійкого радіолокаційного контролю ділянки зміни ешелону, оцінки її довжини з урахуванням типів ПС та їх взаємного розташування в момент перетинання зайнятих ешелонів;

передачу управління ПС здійснювати на встановлених завданням рубежах та висотах;

після передачі управління ПС продовжувати контролювати його політ у межах видимості своїх радіолокаційних засобів.

4. Основні заходи щодо забезпечення безпеки польотів для керівника зони посадки:

перед вирулюванням ПС на ЗПС для зльоту інформувати КрП на аеродромі про дальність до ближнього ПС на посадковому курсі (глісаді);

своєчасно подавати команди екіпажу на виправлення відхилень на посадковому курсі;

під час виконання заходу на посадку різнотипних ПС враховувати їх швидкості та маневрені характеристики;

не подавати команди на збільшення вертикальної швидкості або на зменшення швидкості екіпажу, який виконує зниження на посадковому курсі (глісаді);

не допускати зближення ПС на посадковому курсі на відстань менше ніж 5 км;

здійснювати об'єктивний контроль кожного заходу ПС на посадку за допомогою засобів документування (фотографування) радіолокаційної інформації на виносних індикаторах системи посадки;

постійно контролювати справність засобів об'єктивного контролю, які знаходяться на виносних індикаторах системи посадки, після розвідки погоди і закінчення льотної зміни.

5. Основні заходи щодо забезпечення безпеки польотів для керівника польотів на полігоні:

під час підготовки до керівництва польотами на полігоні усвідомити характер, обсяг і особливості запланованих польотів на полігоні, вивчити планову таблицю стрільб, пусків

ракет, бомбометань (тактичних бомбометань), ведення повітряної розвідки, польотні завдання (вправи), заплановані екіпажам, а також уточнити послідовність приходу ПС (груп ПС) на полігон і дані роботи засобів зв'язку та РТЗ польотів на полігоні;

перед початком польотів провести інструктаж групи забезпечення польотів на полігоні, роз'яснити характер запланованих польотів, звернути особливу увагу на ведення радіолокаційного контролю за ПС у районі полігона;

у процесі польотів стежити, щоб кількість ПС у групі над полігоном не перевищувала норми, встановленої інструкцією з експлуатації цього полігона, та у разі підходу чергового ПС (групи ПС) до зайнятого полігона спрямовувати його в зону очікування;

вести безперервне спостереження за повітряною обстановкою в районі полігона, місцем розташування і діями всіх ПС (груп ПС) у цьому районі, забороняти виконання атак у разі появи в районі полігона сторонніх ПС;

під час підходу екіпажу до полігона інформувати його про повітряну обстановку в районі полігона;

контролювати дотримання екіпажами умов виконання польотних завдань (вправ);

якщо екіпаж ПС під час виконання завдання на полігоні грубо порушує заходи безпеки, заборонити йому виконання завдання, подати команду на вимкнення озброєння та спрямувати на аеродром посадки;

постійно оцінювати метеорологічну обстановку та інформувати екіпажі й КрП на аеродромі про стан погоди в районі полігона, у разі невідповідності метеорологічних умов рівню підготовки екіпажів забороняти польоти і повертати екіпажі на аеродром;

у разі атаки цілі з пікірування в складі групи точки прицілювання (мішені) екіпажам призначати з таким розрахунком, щоб вони були розташовані по фронту на відстанях, які забезпечують виконання прицілювання екіпажами групи з курсами, що розходяться;

у процесі проведення польотів на полігоні не допускати для екіпажів змін режиму і профілю польоту, черговості та виду маневрів, що виконуються, а також параметрів бойового порядку, не передбачених завданням під час польоту групою;

у повному обсязі використовувати радіолокаційні засоби полігона для контролю за польотами ПС і забезпечення їх безпеки;

під час виконання екіпажами польотних завдань із застосуванням освітлювальних авіабомб стежити за зниженням палаючих і особливо згаслих факелів, не допускати прольоту ПС поблизу і особливо під факелами (парашутами), що знижуються;

стежити за ПС, які виконують повторний захід, і виводити їх на бойовий курс з таким розрахунком, щоб унеможливити наздоганяння ПС, які летять попереду, і зближення з ПС, які підлітають до полігона;

у разі атаки однієї і тієї самої цілі з пікірування (кабрірування) введення в маневр ПС (групи ПС) дозволити тільки після виходу з атаки ПС (групи ПС), що летить попереду;

контролювати витримування екіпажами бойових порядків під час бойового застосування в складі групи з метою унеможливлення взаємної поразки ПС засобами ураження, що застосовуються;

подавати короткі і чіткі команди по радіо, не відвертати увагу екіпажів ПС від виконання завдань на полігоні.

VI. Облік підготовки осіб групи керівництва польотами

1. Теоретична підготовка штатних осіб ГКрП обліковується в журналі обліку занять осіб ГКрП.
2. Тренажна підготовка обліковується в журналі тренажів осіб ГКрП на тренажері. Відповідальний за ведення журналу - начальник групи управління польотами. Запис у журналі здійснює керівник тренувань (інструктор). Підсумки за кожен місяць заносяться в книжки осіб ГКрП.
3. Номери вправ, які виконуються, записуються в графу "Метеоумови" розділу "Поденний запис" книжок осіб ГКрП.
4. Облік рівня натренованості осіб ГКрП здійснюється відповідно до Графіка обліку натренованості осіб ГКрП, який наведено у додатку 14 до цього Порядку.
5. Контроль за рівнем підготовки і натренованості осіб ГКрП, правильністю заповнення ними книжок осіб ГКрП покладається в авіаційних частинах (підрозділах) на заступника командира частини (підрозділу), в САД ДА, що має у штаті ГКрП, - на посадову особу, призначену керівником ОУА, у підпорядкуванні якого перебуває цей САД ДА.

**Начальник управління регулювання
діяльності державної авіації України**

М. Б. Кушнірук

Додаток 1
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

**Розподіл тематики та перелік тем з (пункт 15 розділу II)
дисциплін Програми теоретичної підготовки ГКрП**

I. Повітряна навігація

1. Розподіл тематики з повітряної навігації

Номер	КрП	КрБЗ	КрЗП	Черго-	ПКрП	Черго-	КрП у	КрП	ПКрП	КрП у	КрП на	Керівник
-------	-----	------	------	--------	------	--------	-------	-----	------	-------	--------	----------

теми	на аеро-дромі			вий штурман	на аеро-дромі	вий по прийому і випуску ПС	пілотажній зоні	на полігоні	на полігоні	зоні повітряних стрільб (БП КР)	майданчику цільового призначення (посадковому майданчику)	десантування на майданчику приземлення
1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
6	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+
7	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
8	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
9	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
10	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
11	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
12	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
13	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+
14	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

2. Перелік тем з повітряної навігації

Номер теми	Назви тем та перелік питань, які вивчаються

1	2
1	<p>Штурманські розрахунки для забезпечення заходу на посадку (виходу на ціль) одиночних екіпажів і груп: схема пробивання хмар угору, донизу і розрахунок її елементів; розрахунок глісад зниження, розрахункових рубежів і їх використання під час управління екіпажами; розрахунок безпечних інтервалів і дистанцій; способи збору і розпуску груп літаків за хмарами, розрахунок їх елементів та контроль за ними за допомогою засобів відображення; порядок розрахунку елементів маневрування літаків і їх використання під час управління екіпажами; розрахунок елементів формування потоку літаків під час заходу на посадку та виходу на бойовий курс</p>
2	<p>Правила ешелонування: правила вертикального ешелонування; розрахунок барометричної висоти (ешелону) польоту; правила повздовжнього ешелонування; правила бокового ешелонування; мінімально безпечна висота (ешелон) польоту; правила виміру і витримування висоти польоту; правила польотів у районі аеродрому (полігона); правила польотів у зоні очікування; правила польотів за маршрутами обслуговування повітряного руху (далі - ОПП)</p>
3	<p>Порядок використання льотним складом і особами групи керівництва польотами бортового і наземного устаткування систем літаководіння (вертольотоводіння) і навігації: загальні положення з літаководіння (вертольотоводіння); пілотажно-навігаційне устаткування ПС і його використання; наземне устаткування систем літаководіння (вертольотоводіння) і навігації та його використання; визначення навігаційних елементів польотів засобами відображення повітряної обстановки</p>
4	<p>Структура повітряного простору району аеродрому (полігона, зони, майданчика): межі району польотів аеродрому (полігона, зони, майданчика); аеродромні зони, постійні маршрути польотів; ділянки маршрутів ОПП, ділянки їх спрямлення, порядок входу (виходу) в (з) них, коридори, зони обмеження, райони полігонів (навчальних центрів, активної дії на гідрометеорологічні процеси, вибухових робіт); вимоги щодо взаємного розташування елементів структури повітряного простору; коло польотів, схеми відходу та приходу на аеродром, схеми набору висоти і зниження, схеми заходу на посадку</p>
5	<p>Обладнання полігона (зони, майданчика):</p>

	<p>призначення, склад і обладнання полігона; зміст Інструкції з експлуатації полігона; характеристики навчальних об'єктів; призначення і склад навчальних, тактичних і спеціальних мішеней; характеристика мішеневого обладнання бомбардувальних і стрілецьких полів, розміщення мішеней на полігоні</p>
6	<p>Підготовка полігона (зони, майданчика) до забезпечення польотів. Обов'язки посадових осіб полігонної служби: основні вимоги до підготовки полігона, порядок підготовки; особливості підготовки морського полігона; обов'язки посадових осіб полігонної служби в період підготовки полігона до забезпечення польотів; робота осіб чергової зміни полігона в період польотів</p>
7	<p>Рухомі полігони і організація їх роботи: призначення рухомих полігонів, вибір районів і умов їх розміщення; зміст Інструкції з експлуатації рухомого полігона; обов'язки начальника рухомого полігона; можливості екіпажів щодо пошуку і виявлення об'єктів на рухомому полігоні; особливості керівництва польотами на рухомому полігоні і забезпечення безпеки польотів</p>
8	<p>Способи бойового застосування авіаційних засобів ураження. Умови виконання вправ на бойове застосування: способи атак наземних (повітряних) цілей в простих і складних метеорологічних умовах вдень і вночі з використанням різних засобів ураження, режимів роботи прицільних систем і видів маневру; способи десантування (викидання); об'єм, зміст, послідовність і умови виконання вправ КБП роду авіації, які виконуються на полігоні</p>
9	<p>Нормативи оцінки бойового застосування і обліково-звітна документація полігонної служби і керівника польотами на полігоні (майданчику, у зоні): методика і основні критерії оцінки бойового застосування засобів ураження; розсіювання боєприпасів, ймовірні відхилення, середньоквадратичне відхилення; нормативні оцінки десантування (викидання), навігації, стрільб, пусків; основні вимоги до нормативів оцінки результатів бойового застосування; обліково-звітна документація полігонної служби і КрП на полігоні (майданчику, у зоні)</p>
10	<p>Загальні принципи рішення задачі прицілювання, точносні характеристики стрільби. Розрахунки щодо визначення безпечних умов застосування авіаційних засобів ураження: поправки стрільби і їх розрахунок; практичне визначення сумарної кутової поправки стрільби; методи наведення керованих ракет на цілі; сфери застосування авіаційних засобів ураження (далі - АЗУ);</p>

	<p>умови, що впливають на сферу застосування АЗУ; показники точності і види помилок стрільби; еліпс розсіювання засобів ураження під час стрільби; закони розсіювання; випадкові і систематичні помилки під час стрільби; критерії оцінки точності стрільби; розрахунок безпечних умов застосування АЗУ; аналіз характерних помилок льотного складу в разі бойового застосування АЗУ і заходи безпеки під час виконання атак; розрахунок безпечних умов бойового застосування авіаційних боєприпасів (десантування, викидання) одиночними екіпажами і у складі груп</p>
11	<p>Бойові можливості повітряних суден і бойова ефективність їх озброєння: коротка характеристика озброєння ПС; види озброєння і їх бойові можливості щодо ураження різних об'єктів; уражаюча дія АЗУ; варіанти бойового завантаження і обмеження щодо їх використання; критерії ефективності бойового застосування ракетно-артилерійського озброєння ПС; класифікація цілей; типи ураження об'єктів</p>
12	<p>Методика виконання наведення на наземні цілі з використанням індикатора кругового огляду радіолокаційної станції: способи атак наземних цілей; методика підготовки ПУ до наведення на наземні цілі ПС, обладнаних пілотажно-навігаційним комплексом (далі - ПНК); вибір маршрутів і профілів польоту; визначення способу виводу на наземну ціль; способи позначення наземної цілі дорозвідником; методика виведення ПС (груп ПС) на наземну ціль послідовно з одного напрямку; виведення повітряних суден на ціль з різних напрямків; виведення декількох ПС (груп ПС) на декілька цілей; особливості наведення на рухому наземну ціль</p>
13	<p>Обробка результатів бойового застосування по наземних цілях: способи засічок точок підриву боєприпасів; методи виконання вимірів; нормативи оцінки бойового застосування; обліково-звітна документація полігона; аналіз помилок під час бойового застосування і порушень заходів безпеки</p>
14	<p>Аеродромна мережа державної авіації України: аеродроми ЦОВВ та ЗСУ; коротка характеристика аеродромів</p>

Примітка. ОУА ЦОВВ та ЗСУ дозволяється змінювати теми 7 - 13 з повітряної навігації з урахуванням особливостей (специфіки) своєї діяльності.

II. Організація і методика керівництва польотами

1. Розподіл тематики з організації і методики керівництва польотами

Номер теми	КрП на аеродромі	КрБЗ	КрЗП	Черговий штурман	ПКрП на аеродромі	Черговий по прийому і випуску ПС	КрП у пілотажній зоні	КрП на полігоні	ПКрП на полігоні	КрП у зоні повітряних стрільб (БП КР)	КрП на майданчику цільового призначення (посадковому майданчику)	Керівник десантування на майданчику приземлення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-
5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
7	+	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-
8	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
9	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-

2. Перелік тем з організації і методики керівництва польотами

Номер теми	Назви тем та перелік питань, які вивчаються
1	2
1	<p>Основи організації керівництва польотами в авіаційній частині: визначення, зміст і завдання керівництва польотами; пункти управління, вимоги до обладнання робочих місць осіб ГКрП; вимоги до керівництва польотами; організація керівництва польотами в авіаційній частині; склад ГКрП, розподіл повітряного простору, рубежі прийому і передачі управління екіпажами; правила ведення книжок осіб ГКрП; порядок допуску до керівництва польотами; обов'язки осіб ГКрП</p>
2	<p>Підготовка осіб групи керівництва польотами до польотів: загальна підготовка осіб ГКрП; попередня підготовка осіб ГКрП (постановка завдання, самостійна підготовка, тренування групи керівництва, тренажі на робочих місцях або тренажерах, контроль готовності до польотів); організація і проведення розвідки погоди; передпольотна підготовка</p>
3	<p>Методика керівництва польотами: загальний порядок управління екіпажами; методика роботи КрП на аеродромі; управління екіпажами на зльоті і посадці; управління екіпажами в ближній зоні і в зоні посадки. Дії КрП на полігоні (у зоні, на майданчику) під час виконання екіпажами поставлених завдань; управління екіпажами під час виконання бомбометань, пусків, стрільб, десантування, викидання, ведення розвідки; прийом (передача) управління екіпажами між особами ГКрП і ПУ; взаємодія осіб ГКрП у процесі польотів; методика формування потоку ПС при заході на посадку і виході на бойовий курс; методика прогнозування помилок льотного складу під час виконання маневрів і атак наземних цілей із застосуванням різних АЗУ (при викиданні, десантуванні) і порядку їх виправлення; сукупність об'єктивних даних, за яких КрП на полігоні (на майданчику, у зоні) має право дозволити екіпажу роботу; фразеологія і порядок ведення радіообміну</p>
4	<p>Порядок і методика управління екіпажами, які здійснюють переліт: вимоги документів, що регламентують організацію і забезпечення перельотів одиночних ПС і груп; порядок прийому (передачі) управління екіпажами, які здійснюють переліт; правила перетину маршрутів ОІР, виходу і входу в них; підготовка скорочених ГКрП;</p>

	методика прийому і випуску екіпажів, які здійснюють переліт; дії осіб ГКрП у разі направлення екіпажів на запасний аеродром
5	Особливості управління екіпажами повітряних суден у різних умовах і на аеродромах спільного використання: особливості управління екіпажами у складних метеорологічних умовах (далі - СМУ), вночі, у разі виконання групових польотів, на навчаннях і маневрах, під час перенавчання на нові типи ПС (нові засоби управління), під час польотів різнотипних ПС, у разі обмеженого використання засобів зв'язку і радіотехнічного забезпечення (далі - РТЗ) польотів, на ґрунтових аеродромах, над водним простором, у гірській місцевості, у несприятливих умовах, заборонених зонах і зонах обмежень; особливості управління екіпажами на рухомому і морському полігонах; особливості управління екіпажами ПС інших родів авіації і на аеродромах спільного використання
6	Дії осіб групи керівництва польотами з надання допомоги екіпажам в особливих ситуаціях (випадках) у польоті: особливі ситуації (випадки) у польоті; дії осіб ГКрП у разі: пожежі на борту ПС; попадання екіпажу в метеорологічні умови, до польотів у яких він не підготовлений; втрати орієнтування екіпажем; поранення або різкого погіршення здоров'я членів екіпажу; втрати радіозв'язку з екіпажем; відмови засобів зв'язку і РТЗ польотів; вимушеної посадки; покидання ПС екіпажем; надання допомоги екіпажу ПС, що терпить лихо; отримання сигналів "Килим", "Режим", "Стріла"; зникнення відмітки ПС на індикаторах радіолокаційних станцій (далі - РЛС)
7	Методика підготовки і проведення обльоту засобів зв'язку і радіотехнічного забезпечення польотів: завдання, види і строки обльоту; організація обльоту засобів зв'язку і РТЗ польотів; передпольотний обліт; повний і контрольний обльоти; методика виконання передпольотного, повного і контрольного обльотів; оформлення результатів повного і контрольного обльотів
8	Засоби об'єктивного контролю і порядок їх використання особами групи керівництва польотами: вимоги керівних документів щодо організації об'єктивного контролю (далі - ОК) на ПУ; загальна характеристика засобів ОК на ПУ; порядок використання засобів ОК особами ГКрП у процесі льотної зміни

9	<p>Організація контролю практичного застосування авіаційних засобів ураження на полігоні (на майданчику цільового призначення):</p> <p>обов'язки посадових осіб полігонної служби і осіб ГКрП щодо контролю за виконанням бойового застосування на полігоні (на майданчику, у зоні);</p> <p>визначення результатів способами засічки, обмірів і за допомогою спеціальних РЛС;</p> <p>визначення результатів повітряних стрільб;</p> <p>контроль результатів тактичного бомбометання і пусків ракет засобами ПС і наземними засобами</p>
---	---

Примітка. ОУА ЦОВВ та ЗСУ дозволяється змінювати перелік питань тем 3, 5, 6 і 9 з організації і методики керівництва польотами з урахуванням особливостей (специфіки) своєї діяльності.

II. Засоби зв'язку і радіотехнічного забезпечення польотів

1. Розподіл тематики з вивчення засобів зв'язку і радіотехнічного забезпечення польотів

Номер теми	КрП на аеродромі	КрБЗ	КрЗП	Черговий штурман	ПКрП на аеродромі	Черговий по прийому і випуску ПС	КрП у пілотажній зоні	КрП на полігоні	ПКрП на полігоні	КрП у зоні повітряних стрільб (БП КР)	КрП на майданчику цільового призначення (посадковому майданчику)	Керівник десантування на майданчику приземлення
1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	-
3	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-
4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

2. Перелік тем з вивчення засобів зв'язку і радіотехнічного забезпечення польотів

Номер теми	Назви тем та перелік питань, які вивчаються
1	2
1	<p>Наземні засоби зв'язку: призначення і основні тактико-технічні дані засобів телеграфного, телефонного і гучномовного зв'язку; наземні радіостанції зв'язку, їх призначення і основні тактико-технічні дані; схема проводового зв'язку на аеродромі і полігоні</p>
2	<p>Засоби забезпечення зльоту і посадки: призначення, склад, принцип дії, основні тактико-технічні дані і можливості радіотехнічних засобів забезпечення зльоту і посадки: дальніх привідних радіомаркерних маяків (далі - ДПРМ); ближніх привідних радіомаркерних маяків (далі - БПРМ); автоматичних радіопеленгаторів; систем радіолокації посадки; посадкових радіомаячних груп; світлотехнічних систем</p>
3	<p>Засоби радіолокації і системи навігації: призначення, склад, принцип дії, основні тактико-технічні дані і можливості засобів радіолокації і систем навігації: станцій радіолокації виявлення і наведення; висотомірів радіолокації; радіотехнічної системи ближньої навігації (далі - РСБН)</p>
4	<p>Обладнання робочих місць осіб групи керівництва польотами: розміщення і обладнання робочих місць осіб ГКрП на ПУ; склад апаратури на робочих місцях осіб ГКрП і порядок її використання</p>
5	<p>Методика використання засобів зв'язку і радіотехнічного забезпечення польотів особами групи керівництва польотами: склад засобів зв'язку і РТЗ польотів на аеродромі (полігоні, майданчику, у зоні), їх розміщення; методика вмикання і перевірки працездатності засобів зв'язку і РТЗ польотів; методика використання особами ГКрП засобів зв'язку і РТЗ під час керівництва польотами на аеродромі, полігоні, майданчику, у зоні; методика використання апаратури захисту від перешкод</p>

IV. Забезпечення польотів

1. Розподіл тематики з вивчення видів забезпечення польотів

Номер теми	КрП на аеродромі	КрБЗ	КрЗП	Черговий штурман	ПКрП на аеродромі	Черговий по прийому і випуску ПС	КрП у пілотажній зоні	КрП на полігоні	ПКрП на полігоні	КрП у зоні повітряних стрільб (БП КР)	КрП на майданчику цільового призначення (посадковому майданчику)	Керівник десантування на майданчику приземлення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-
2	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-
3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-
5	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	+	+
6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
8	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-
9	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
10	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
11	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-

2. Перелік тем з вивчення видів забезпечення польотів

Номер теми	Назви тем та перелік питань, які вивчаються
1	2

1	<p>Аеродромно-технічне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація аеродромно-технічного забезпечення польотів; підготовка аеродрому і матеріально-технічних засобів обслуговування і забезпечення польотів; організація руху особового складу і автотранспорту по аеродрому (полігону); оточення аеродрому (полігона); управління командами, постами і нарядами, виділеними для забезпечення польотів; порядок взаємодії з наземними службами під час організації робіт на льотному полі (полігоні); надання технічної допомоги ПС, які отримали ушкодження</p>
2	<p>Забезпечення аеронавігаційною інформацією: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація забезпечення аеронавігаційною інформацією (далі - АНІ); документи АНІ</p>
3	<p>Зв'язок і радіотехнічне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація радіотехнічного забезпечення польотів; склад обладнання і засобів радіотехнічного забезпечення аеродрому (полігона); порядок використання особами ГКрП радіотехнічного обладнання у процесі льотної зміни; дії осіб ГКрП у разі часткової або повної відмови радіотехнічного обладнання аеродрому (полігона)</p>
4	<p>Інженерно-авіаційне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація інженерно-авіаційного забезпечення польотів</p>
5	<p>Медичне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація медичного забезпечення польотів; організація передпольотного і післяпольотного відпочинку, контроль за станом здоров'я авіаційного персоналу</p>
6	<p>Метеорологічне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація метеорологічного забезпечення польотів;</p>

	<p>технічні засоби для метеоспостережень і вимірів; аеросиноптичний матеріал, який використовується для аналізу, оцінки і прогнозу метеорологічної обстановки; порядок аналізу і прогнозування метеорологічної обстановки на період польотів; небезпечні явища погоди, умови їх утворення і розвитку, характерні ознаки; система штормового попередження і сповіщення про небезпечні явища погоди; дії осіб, ГКрП у разі погіршення метеорологічних умов, отримання штормового попередження, досягнення критичних значень метеорологічних елементів і граничних відстаней до небезпечних явищ погоди</p>
7	<p>Морально-психологічне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація морально-психологічного забезпечення польотів</p>
8	<p>Орнітологічне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація орнітологічного забезпечення польотів; існуючі системи і заходи, які здійснюються з метою унеможливлення гніздування та відлякування птахів у районі аеродрому (полігона); використання РЛС для виявлення скупчення птахів у районі аеродрому (полігона)</p>
9	<p>Пошуково-рятувальне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація пошуково-рятувального забезпечення польотів; район відповідальності пошуково-рятувального забезпечення; сили і засоби, які залучаються; організація чергування і ступені готовності пошуково-рятувальних сил і засобів; організація прийому і передачі повідомлення про ПС, які терплять лихо; медичне забезпечення пошуково-рятувальних робіт; перелік рятувального майна і спорядження чергових ПС, наземних пошуково-рятувальних груп і парашутно-десантних груп; дії осіб ГКрП у разі отримання повідомлення про ПС, яке терпить лихо</p>
10	<p>Радіолокаційне забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація радіолокаційного забезпечення польотів; склад обладнання і засобів радіолокаційного забезпечення польотів на аеродромі (КП, полігоні); порядок використання особами ГКрП радіолокаційного обладнання в процесі льотної зміни; дії осіб ГКрП у разі часткової або повної відмови радіолокаційного обладнання аеродрому (КП, полігона)</p>

11	Штурманське забезпечення польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація штурманського забезпечення польотів
12	Об'єктивний контроль польотів: нормативно-правові акти, які регламентують цей вид забезпечення польотів державної авіації України; призначення, завдання і організація об'єктивного контролю польотів

V. Авіаційна техніка і практична аеродинаміка

1. Розподіл тематики з авіаційної техніки і практичної аеродинаміки

Номер теми	КрП на аеродромі	КрБЗ	КрЗП	Черговий штурман	ПКрП на аеродромі	Черговий прийому і випуску ПС	КрП у пілотажній зоні	КрП на полігоні	ПКрП на полігоні	КрП у зоні повітряних стрільб (БП КР)	КрП на майданчику цільового призначення (посадковому майданчику)	Керівник десантування на майданчику приземлення
1	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

2. Перелік тем з авіаційної техніки і практичної аеродинаміки

Номер теми	Назви тем та перелік питань, які вивчаються
1	Загальна характеристика ПС, які є на оснащенні (озброєнні) ДА України: тактико-технічні дані ПС, які є на оснащенні (озброєнні) авіації ЦОВВ та ЗСУ; перспективні ПС

2	Злітно-посадкові характеристики ПС: злітно-посадкові характеристики ПС і їх залежність від зовнішніх факторів; режими роботи двигуна (двигунів); критичні режими польоту і їх фізична сутність
3	Експлуатаційні обмеження ПС: фізична сутність обмежень і їх залежність від різних факторів
4	Особливі ситуації (випадки) в польоті: перелік найбільш небезпечних відмов авіаційної техніки; КЛЕ ПС, які знаходяться на оснащенні (на озброєнні); вплив відмов ПС на маневрені і льотно-технічні характеристики ПС; особливості управління екіпажами в особливих ситуаціях (випадках); зміни аеродинамічних характеристик ПС в умовах обмерзання, високих і низьких температур зовнішнього повітря тощо

VI. Безпека польотів

1. Розподіл тематики з безпеки польотів

Номер теми	КрП на аеродромі	КрБЗ	КрЗП	Черговий штурман	ПКрП на аеродромі	Черговий прийому і випуску ПС	КрП у пілотажній зоні	КрП на полігоні	ПКрП на полігоні	КрП у зоні повітряних стрільб (БП КР)	КрП на майданчику цільового призначення (посадковому майданчику)	Керівник десантування на майданчику приземлення
1	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-
2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+

2. Перелік тем з безпеки польотів

Номер теми	Назви тем та перелік питань, які вивчаються
1	2
1	Вимоги керівних документів щодо забезпечення безпеки польотів: причини аварійності в авіаційних частинах (САД); заходи щодо зниження аварійності
2	Аналіз авіаційних подій та інцидентів, які трапилися з причин порушень у керівництві польотами та в управлінні повітряним рухом: визначення і класифікація авіаційних подій та інцидентів; основні небезпечні фактори (обставини), які призводять до порушень у керівництві польотами та в управлінні повітряним рухом; характерні недоліки в роботі та помилкові дії осіб ГКрП під час керівництва польотами
3	Запобігання небезпечним зближенням і зіткненням ПС у повітрі і з рельєфом місцевості: заходи щодо попередження: небезпечних зближень і зіткнень ПС у повітрі і з рельєфом місцевості; попадань екіпажів у зони з небезпечними явищами погоди; випадків заходу екіпажів у заборонені зони; порушення державного кордону; забезпечення безпеки польотів на навчаннях
4	Забезпечення безпеки польотів на полігонах (майданчиках, у зонах): запобіжні заходи щодо забезпечення безпеки польотів на полігоні; організація оточення, звільнення території від боєприпасів, які не розірвалися; протипожежні заходи; забезпечення безпеки застосування АЗУ

Примітка. ОУА ЦОВВ та ЗСУ дозволяється змінювати тему 4 з безпеки польотів з урахуванням особливостей (специфіки) своєї діяльності.

Додаток 2
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України
(пункт 7 глави 1 розділу III)

Перелік допусків осіб ГКрП до керівництва польотами для запису в книжки осіб ГКрП

Номер вправи	До керівництва якими польотами допускається
1	2
Керівник польотів на аеродромі	
9	До керівництва польотами вдень у простих метеорологічних умовах (далі - ПМУ) і СМУ з робочого місця керівника польотів на аеродромі з обмеженнями (за кількістю ПС, які одночасно перебувають під управлінням, не більше 10 і за загальною кількістю польотів не більше 60 у 6-годинну льотну зміну (не більше 70 у 7-годинну, для ТрА не більше 90 у 9-годинну льотну зміну))
12	До керівництва польотами вдень у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника польотів на аеродромі складом авіаційної частини
14	До керівництва польотами вдень у СМУ при установленому мінімумі погоди (далі - УМП) з робочого місця керівника польотів на аеродромі
17	До керівництва польотами вночі у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника польотів на аеродромі з обмеженнями (за кількістю ПС, які одночасно перебувають під управлінням, не більше 10 і за загальною кількістю польотів не більше 60 у 6-годинну льотну зміну (не більше 70 у 7-годинну, для ТрА не більше 90 у 9-годинну льотну зміну))
19	До керівництва польотами вночі у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника польотів на аеродромі складом авіаційної частини
22	До керівництва польотами вночі у СМУ при УМП з робочого місця керівника польотів на аеродромі
Керівник польотів на полігоні	
37	До керівництва польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ з обмеженнями (за кількістю ПС, що одночасно перебувають під управлінням, не більше 2 одиночних або 2 пар і за загальною кількістю польотів не більше 30 у 6-годинну льотну зміну (не більше 35 у 7-годинну льотну зміну (для ТрА не більше 45 у 9-годинну льотну зміну))
40	До керівництва польотами на полігоні вдень у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини

43	До керівництва польотами на полігоні вночі у ПМУ і СМУ з обмеженням (за кількістю ПС, що одночасно перебувають під управлінням, не більше 2 одиночних або 2 пар і за загальною кількістю польотів не більше 30 у 6-годинну льотну зміну (не більше 35 у 7-годинну льотну зміну (для ТрА не більше 45 у 9-годинну льотну зміну))
46	До керівництва польотами на полігоні вночі у ПМУ і СМУ складом авіаційної частини
Керівник ближньої зони	
25	До керівництва польотами вдень і вночі у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника ближньої зони з обмеженнями (за кількістю ПС, які одночасно перебувають під управлінням, не більше 10 і за загальною кількістю польотів не більше 60 у 6-годинну льотну зміну (не більше 70 у 7-годинну, для ТрА не більше 90 у 9-годинну льотну зміну))
28	До керівництва польотами вдень і вночі у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника ближньої зони складом авіаційної частини
Керівник зони посадки	
31	До керівництва польотами вдень і вночі у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника зони посадки з обмеженнями (за кількістю ПС, що одночасно перебувають в зоні посадки, не більше 4 на дальності до 60 км, з них не більше 2 на дальності до 20 км)
34	До керівництва польотами вдень і вночі у ПМУ і СМУ з робочого місця керівника зони посадки складом авіаційної частини

Додаток 3
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

Нормативи оцінки рівня професійної підготовки і натренованості осіб ГКрП (пункт 11 глави 1 розділу III)

N з/п	Елементи перевірки	Особи ГКрП				Оцінка		
		КрП на аеродромі	КрБЗ	КрЗП	КрП на полігоні	"відмінно"	"добре"	"задовільно"

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Виконання функціональних обов'язків у процесі попередньої підготовки	+	+	+	+	Виконані всі обов'язки	Не виконаний один пункт	Не виконано два пункти
2	Виконання функціональних обов'язків у процесі передпольотної підготовки	+	+	+	+	Виконані всі обов'язки	Не виконаний один пункт	Не виконано два пункти
3	Виконання функціональних обов'язків у процесі польотів	+	+	+	+	Виконані всі обов'язки	Не виконаний один пункт	Не виконано два пункти
4	Перевірка апаратури і засобів управління за методикою передпольотного обльоту	+	+	+	+	Перевірено всі елементи	Не перевірено один з елементів	Не перевірено два елементи
5	Час очікування екіпажами команди щодо вирулювання на злітно-посадкову смугу для зльоту	+	-	-	-	3 хв.	5 хв.	7 хв.
6	Кількість випадків випуску екіпажів у політ із скороченням встановленого часу на	+	-	-	-	Немає	Один	Два

	підготовку ПС (екіпажу) до вильоту							
7	Кількість випадків відвертання уваги від візуального контролю за ПС на зльоті, посадці, бойовому курсі	+	-	-	+	Немає	Один	Два
8	Приєм і передача управління екіпажами	+	+	+	+	На заданих рубежах без порушень встановленого порядку і фразеології передачі управління	Не більше 3 випадків відхилень від заданих рубежів, без порушення встановленого порядку і фразеології передачі управління	Не більше 6 випадків відхилень від заданих рубежів, без порушення встановленого порядку і фразеології передачі управління

9	Ведення радіообміну	+	+	+	+	Без порушення фразеології, команди і інформація передаються своєчасно	Не більше 2 порушень фразеології або не більше 3 випадків передачі команд і інформації за додатковим запитом екіпажу або за підказкою інших осіб ГКрП	Не більше 4 порушень фразеології або не більше 6 випадків передачі команд і інформації за додатковим запитом екіпажу або за підказкою інших осіб ГКрП
10	Забезпечення руху ПС на землі і в повітрі за схемами, встановленими ІВП у районі аеродрому	+	+	-	+	Без відхилень	Одне відхилення	Два відхилення
11	Кількість випадків припинення (обмеження) виконання завдання екіпажами з причини невірної розподілу повітряного простору або поганої взаємодії з іншими ГКрП, ПУ, органами ОНР	+	+	-	+	Немає	Один	Три
12	Дотримання встановленої методики роботи в процесі управління екіпажами	+	+	+	+	Без відхилень	Одне відхилення	Два відхилення

13	Кількість випадків виходу екіпажів у точку повороту на дистанції менше 5 км (на різних ешелонах) під час формування потоку ПС, які заходять на посадку	-	+	-	-	Два	Чотири	Шість
14	Точність визначення дальності повороту на посадочний курс для чергового екіпажу під час формування потоку ПС, які заходять на посадку	-	+	-	-	+ 2 км	+ 4 км (- 2 км)	+ 6 км (- 4 км)
15	Точність визначення розвороту для виходу на заданий курс (за часом) під час управління екіпажами в разі відмови пілотажно-навігаційної системи на ПС	-	+	+	-	5 с	7 с	10 с

16	Забезпечення руху ПС відносно розрахункової траєкторії зниження на посадковому курсі (у тому числі і в разі відмови пілотажно-навігаційної системи) з точністю	-	-	+	-			
	за боковим відхиленням:							
	на дальності 10 км	-	-	+	-	2°	4°	6°
	при проході дальнього приводного	-	-	+	-	2°	Не оцінюється	Оцінюється
	за висотою:							
	на дальності 20 км	-	-	+	-	100 м	150 м	200 м
	на дальності 10 км	-	-	+	-	50 м	70 м	100 м
	над дальнім приводним радіомаяком	-	-	+	-	20 м	30 м	40 м
17	Дії в особливих ситуаціях (випадках)	+	+	+	+	Без помилок	Не оцінюється	-

Додаток 4
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

Перелік вправ Програми тренажної підготовки (пункт 2 глави 2 розділу III)

Номер вправи	Зміст вправи	Особи ГКрП			
		КрП на аеродромі	КрП на полігоні	КрБЗ	КрЗП
1	Політ на тренажері льотчика для ознайомлення з діями екіпажу і порядком використання устаткування кабіни ПС на різних етапах польоту і в особливих ситуаціях (випадках)	+	+	+	+
2	Тренування в керівництві польотами з робочого місця КрП на аеродромі	+	-	-	-
3	Тренування в керівництві польотами з робочого місця КрБЗ	+	-	+	-
4	Тренування у керівництві польотами з робочого місця КрЗП	+	-	+	+
5	Тренування з робочого місця ОБУ в контролі за повітряною обстановкою в районі полігона, за витриманням висоти польоту на бойовому курсі і під час виконання маневрів за даними індикаторів курсу і глісади, а також систем вторинної радіолокації	-	+	-	-
6	Тренування з надання допомоги екіпажам в особливих ситуаціях (випадках) у польоті	+	+	+	+
7	Комплексне тренування ГКрП	+	+	+	+

Додаток 5
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України
(пункт 11 глави 2 розділу III)

Перелік питань, які відпрацьовуються на тренажах, щодо дій осіб ГКрП з надання допомоги екіпажам у разі виникнення особливих ситуацій (випадків) у польоті

Група	Зміст питань, які відпрацьовуються на тренажі
1	2
I	<p>Дії осіб ГКрП у разі втрати орієнтування екіпажем</p> <p>Дії осіб ГКрП у разі попадання екіпажу в метеорологічні умови, до польотів у яких він не підготовлений</p> <p>Дії осіб ГКрП під час пожежі на ПС</p>
II	<p>Дії осіб ГКрП у разі виявлення небезпечних явищ погоди</p> <p>Дії осіб ГКрП під час відправки екіпажу на запасний аеродром</p> <p>Дії осіб ГКрП у разі втрати радіозв'язку з екіпажем</p>
III	<p>Дії осіб ГКрП під час відправки екіпажу на запасний аеродром</p> <p>Дії ГКрП у разі поранення та раптового погіршення здоров'я членів екіпажу</p> <p>Дії в разі відмови засобів зв'язку та РТЗ польотів. Управління екіпажами при обмеженому використанні засобів РТЗ польотів</p>
IV	<p>Дії осіб ГКрП у разі виявлення небезпечних явищ погоди та скупчень птахів</p> <p>Дії осіб ГКрП у разі залишення літака екіпажем</p> <p>Дії під час надання допомоги екіпажу ПС, який зазнає "лиха"</p>
V	<p>Дії осіб ГКрП у разі втрати орієнтування екіпажем</p> <p>Дії осіб ГКрП у разі втрати радіозв'язку з екіпажем</p> <p>Дії осіб ГКрП під час виконання вимушеної посадки ПС за межами аеродрому</p>
VI	<p>Дії осіб ГКрП у разі відмови пілотажно-навігаційних приладів</p>

	Дії осіб ГКрП під час відправлення екіпажу на запасний аеродром
	Дії осіб ГКрП у разі втрати радіозв'язку з екіпажем
VII	Дії під час управління екіпажами в умовах перешкод наземним радіолокаційним засобам та засобам зв'язку
	Дії під час управління екіпажами при одночасному вильоті авіаційної частини
VIII	Дії під час управління екіпажами, що перелітають і виконують посадку на запасному аеродромі
	Дії осіб ГКрП під час забезпечення позачергової посадки одиночних екіпажів і груп ПС до авіаційного підрозділу включно
IX	Дії під час управління екіпажами під час проведення двосторонніх льотно-тактичних навчань
	Дії під час виконання наведень на наземні і повітряні цілі з робочого місця ОБУ та з використанням екрана радіолокаційної системи посадки

Примітка. ОУА ЦОВВ та ЗСУ дозволяється змінювати зміст питань, які відпрацьовуються на тренажі з урахуванням особливостей (специфіки) своєї діяльності.

Додаток 6
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрП на аеродромі (пункт 1 глави 3 розділу III)

1. Перелік вправ

N вправи	Назва вправи	Кількість керівництв
1	2	3

Підготовка вдень		
8	Стажування в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах	5
9	Контрольна перевірка в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах	1
10	Керівництво польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями	8
11	Стажування в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	1
12	Контрольна перевірка в керівництві польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частин	1
13	Керівництво польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	2
14	Контрольна перевірка в керівництві польотами вдень у складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди	1
15	Керівництво польотами вдень у складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди	1
Підготовка вночі		
16	Стажування в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах	2
17	Контрольна перевірка в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах	1
18	Керівництво польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах з обмеженням	4
19	Стажування в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	1
20	Контрольна перевірка в керівництві польотами вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	1
21	Керівництво польотами вночі в простих і складних метеорологічних	2

	умовах складом авіаційної частини	
22	Контрольна перевірка в керівництві польотами вночі в складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди	1
23	Керівництво польотами вночі в складних метеорологічних умовах при установленому мінімумі погоди	1

2. Схема послідовності виконання вправ

Підготовка вдень

Підготовка вночі

Примітки. 1. Умовні позначки:

- стажування;
- контрольна перевірка;
- самостійне керівництво.

2. Цифри без дужок - номери вправ, цифри в дужках - кількість керівництв (стажуваль, перевірок).

Додаток 7
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрБЗ (пункт 1 глави 4 розділу III)

1. Перелік вправ

№ вправи	Назва вправи	Кількість керівництв
24	Стажування в керівництві польотами	5
25	Контрольна перевірка в керівництві польотами	1
26	Керівництво польотами з обмеженнями	2
27	Стажування в керівництві польотами складом авіаційної частини	1
28	Контрольна перевірка в керівництві польотами складом авіаційної частини	1
29	Керівництво польотами складом авіаційної частини	2

2. Схема послідовності виконання вправ

Примітки. 1. Умовні позначки:

- стажування;
- контрольна перевірка;
- самостійне керівництво.

2. Цифри без дужок - номери вправ, цифри в дужках - кількість керівництв (стажувань, перевірок).

Додаток 8
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України
(пункт 1 глави 5 розділу III)

Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрЗП

1. Перелік вправ

N вправи	Назва вправи	Кількість керівництв
30	Стажування в керівництві польотами	5
31	Контрольна перевірка в керівництві польотами	1
32	Керівництво польотами з обмеженнями	2
33	Стажування в керівництві польотами складом авіаційної частини	1
34	Контрольна перевірка в керівництві польотами складом авіаційної частини	1
35	Керівництво польотами складом авіаційної частини	2

2. Схема послідовності виконання вправ

Примітки. 1. Умовні позначки:

- стажування;
- контрольна перевірка;
- самостійне керівництво.

2. Цифри без дужок - номери вправ, цифри в дужках - кількість керівництв (стажувальних, перевірок).

Перелік вправ та схема послідовності виконання вправ Програми практичної підготовки до керівництва польотами КрП на полігоні (пункт 1 глави 6 розділу III)

1. Перелік вправ

N вправи	Назва вправи	Кількість керівництв
Підготовка вдень		
36	Стажування в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах	3
37	Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах	1
38	Керівництво польотами вдень у простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями	6
39	Стажування в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	1
40	Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	1
41	Керівництво польотами на полігоні вдень у простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	2
Підготовка вночі		
42	Стажування в керівництві польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах	3
43	Контрольна перевірка у керівництві польотами на полігоні вночі у простих і складних метеорологічних умовах	1
44	Керівництво польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах з обмеженнями	4
45	Стажування в керівництві польотами на полігоні вночі у простих і	1

	складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	
46	Контрольна перевірка в керівництві польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	1
47	Керівництво польотами на полігоні вночі в простих і складних метеорологічних умовах складом авіаційної частини	2

2. Схема послідовності виконання вправ

Підготовка вдень

Підготовка вночі

Примітки. 1. Умовні позначки:

- стажування;
- контрольна перевірка;
- самостійне керівництво.

2. Цифри без дужок - номери вправ, цифри в дужках - кількість керівництв (стажувань, перевірок).

Додаток 10
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

**Послідовність відновлення навиків осіб (пункт 2 глави 7 розділу III)
ГКрП при перервах не більше 6 місяців**

1. Керівник польотів на аеродромі.

2. Керівник польотів на полігоні.

3. Керівник ближньої зони.

4. Керівник зони посадки.

Примітки. 1. Умовні позначки:

- тренажна підготовка;

- стажування.

2. Цифри - номери вправ.

Додаток 11
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

**Послідовність відновлення навиків осіб (пункт 3 глави 7 розділу III)
ГКрП при перервах, які перевищують 6 місяців, та після прибуття до
нового місця служби**

1. Керівник польотів на аеродромі.

2. Керівник польотів на полігоні.

3. Керівник ближньої зони.

4. Керівник зони посадки.

Примітки. 1. Умовні позначки:

- тренажна підготовка;

- контрольна перевірка.

2. Цифри - номери вправ.

Додаток 12
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

**Нормативи оцінки роботи ГКрП за (пункт 10 розділу IV)
льотну зміну**

N з/п	Перелік недоліків у роботі ГКрП	Оцінка			
		"відмінно"	"добре"	"задовільно"	"незадовільно"
1	Зрив виконання завдання екіпажем з вини особи ГКрП	-	-	+	-
2	Недоліки у використанні повітряного простору в районі аеродрому	-	+	-	-
3	Недоліки в діях під час особливих ситуацій (випадків), які не вплинули на благополучний (вдалий) результат польоту	-	-	+	-
4	Недоліки під час ведення радіообміну	-	+	-	-
5	Порушення заходів безпеки, викладених у КБП роду авіації, КБП ПУА, цьому Порядку	-	-	-	+
6	Інциденти (авіаційні події) з вини осіб ГКрП	-	-	-	+

Додаток 13
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України
(пункт 13 розділу IV)

**Критерії оцінки практичної
(професійної) підготовки осіб ГКрП**

Класна кваліфікація	Посада	Оцінка на ТМК	Досягнутий рівень професійної підготовки	Оцінка рівня професійної підготовки
1	2	3	4	5
3 клас	Начальник групи управління польотами - керівник польотів, керівник польотів	4	КрП удень з обмеженнями	4
		4	КрП удень/уночі з обмеженнями	3
	Старший помічник керівника польотів	4	КрБЗ з обмеженнями	4
		4	КрБЗ складом частини	3
Помічник керівника польотів	4	КрЗП з обмеженнями	4	
	4	КрЗП складом частини	3	
2 клас	Начальник групи управління польотами - керівник польотів, керівник польотів	4	КрП удень/уночі з обмеженнями	4
	Старший помічник керівника польотів	4	КрБЗ з обмеженнями	4
		4	КрЗП складом частини	4
Помічник керівника польотів	4	КрЗП складом частини	4	
1 клас	Начальник групи управління	5	КрП удень складом частини	5
		5	КрП уночі з обмеженнями	4

	польотами - керівник польотів, керівник польотів	5 5	КрП удень/уночі з обмеженнями КБЗ з обмеженнями	5 4
	Старший помічник керівника польотів	5 5	КрБЗ з обмеженнями КрЗП складом частини	5 5
	Помічник керівника польотів	5	КрЗП складом частини	5
Майстер	Начальник групи управління польотами - керівник польотів, керівник польотів	5 5	КрП удень/уночі складом частини КрБЗ з обмеженнями	5 5
		5 5	КрП удень/уночі з обмеженнями КрБЗ складом частини	5 5
	Старший помічник керівника польотів	5 5	КрБЗ складом частини КрЗП складом частини	5 5

Додаток 14
до Порядку підготовки осіб групи
керівництва польотами державної авіації
України

Графік обліку натренованості осіб ГКрП (пункт 4 розділу VI)

N з/п	Поса- да	Військо- ве зван- ня	Прізви- ще, ім'я, по бать- кові	Класна кваліфі- кація	Дата відпустки		Дата проведення льотно-лікарської комісії / поглибленого медичного огляду		Допуск до керівництва польотами		Кіль- кість ПС	Дата пере- вірки в керів- ництві польо- тами
					у поперед- ньому році	запланована/ виконана	у поперед- ньому році	запланована/ виконана	день	ніч		
1	КрП											
2	КрБЗ											

Начальник
керівник

групи
польотів

управління

польотами

-

(військове звання, підпис, ініціали, прізвище)
